

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार-ब

वर्ष ९, अंक १४९(२)]

गुरूवार, नोव्हेंबर २, २०२३/कार्तिक ११, शके १९४५

[पृष्ठे ९, किंमत : रुपये ९.००

असाधारण क्रमांक ४१४

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र शासनाने महाराष्ट्र अधिनियमांमध्ये तयार केलेले
(भाग एक, एक-अ आणि एक-ल यांमध्ये प्रसिद्ध केलेले नियम व आदेश यांव्यतिरिक्त) नियम व आदेश.

कृषि, पशुसंवर्धन, दुग्धव्यवसाय विकास व मत्स्यव्यवसाय विभाग

मंत्रालय, मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक २ नोव्हेंबर, २०२३.

आदेश

महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम, १९८१.

क्रमांक मत्स्यवि-१११८/प्र.क्र.२६६/पदुम-१४.—ज्याअर्थी, महाराष्ट्र शासनाने, विविध घटकांतील, विशेषतः पारंपरिक मासेमारी करणाऱ्या व्यक्तींच्या हिताचे संरक्षण करण्याचे आणि शाश्वत मासेमारीसाठी, मासेमारीच्या आकारमानाचे विनियमन करणे आणि लहान मासे व कोवळी मासे पकडण्याचे टाळणे यांसारख्या उत्तम व्यवस्थापन पद्धतींचा अंगीकार करून मत्स्य साठ्याचे संवर्धन करण्याचे ठरविले आहे ;

आणि ज्याअर्थी, बऱ्याचदा परिपक्वतेच्या किमान आकारमानाचे होण्यापूर्वीच मासे पकडले जातात आणि त्यांच्या जीवनकाळात त्यांना एकदाही प्रजोत्पादनाची संधी मिळत नसल्याने त्याचा परिणाम पुढील वर्षांच्या मत्स्योत्पादनावर होतो, त्यामुळे मोठ्या प्रमाणात अपरिपक्व मासे पकडणे टाळण्याच्या दृष्टीने कोवळ्या माशांची मासेमारी करण्यावर निर्बंध घालण्यासाठी सावधगिरीच्या उपाययोजना लागू करणे आवश्यक आहे ;

आणि ज्याअर्थी, कोवळ्या माशांची किंवा मत्स्यबीजांची मासेमारी केल्यामुळे माशांच्या प्रजोत्पादन चक्रात अडथळा निर्माण होईल आणि अंतिमतः सागरी मत्स्य संपदेस धोका निर्माण होईल, त्यामुळे भविष्यात क्षेत्रीय जलधूमधील मत्स्य साठा शाश्वत राखणे अडचणीचे होईल ;

आणि ज्याअर्थी, केंद्रीय सागरी मत्स्य संशोधन संस्था (CMFRI), मुंबई केंद्र यांनी महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रीय जलधूमध्ये मासेमारी करताना, पकडल्या जाणाऱ्या वाणिज्यिकदृष्ट्या महत्त्वाच्या असलेल्या अठ्ठावन्न (५८) प्रजातींच्या किमान कायदेशीर आकारमानांची (MLS) शिफारस केली आहे ;

(१)

आणि ज्याअर्थी, राज्य सल्लागार व संनियंत्रण समितीने, महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रीय जलधिमध्ये कोणत्याही मासेमारी गलबताद्वारे (नौकेद्वारे) व कोणत्याही मासेमारी दंतचक्र यंत्राद्वारे (गिअरद्वारे) पकडल्या जाणाऱ्या माशांच्या वाणिज्यिकदृष्ट्या महत्त्वाच्या असलेल्या चौपन्न (५४) प्रजातींच्या किमान कायदेशीर आकारमानाची शिफारस केली आहे;

त्याअर्थी, आता, महाराष्ट्र सागरी मासेमारी नियमन अधिनियम, १९८१ (१९८१ चा महा. ५४) याच्या कलम ४ च्या पोट-कलम (१) द्वारे प्रदान केलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्र शासन, याद्वारे, या आदेशासोबत जोडलेल्या अनुसूची-क मध्ये नमूद केलेल्या विनिर्देशानुसार, महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रीय जलधिमध्ये कोणत्याही मासेमारी गलबताद्वारे (नौकेद्वारे) व कोणत्याही मासेमारी दंतचक्र यंत्राद्वारे (गिअरद्वारे) पकडता येणाऱ्या माशांच्या वाणिज्यिकदृष्ट्या महत्त्वाच्या असलेल्या चौपन्न (५४) प्रजातींच्या किमान कायदेशीर आकारमानाचे विनियमन करित आहे.

अनुसूची - अ
महाराष्ट्र राज्याच्या क्षेत्रीय जलधिमध्ये पकडण्यात येणाऱ्या माशांच्या वाणिज्यिकदृष्ट्या महत्त्वाच्या प्रजातींचे किमान कायदेशीर आकारमान

अ. क्र.	गट	प्रजाती	इंग्रजी सामान्य नाव	स्थानिक नाव (मराठी)	किमान कायदेशीर आकार (मीमी)		निर्णय तर्क
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)		(७)
१	स्क्वडस	युरोटेऊथीस (फोटोलोलिगो) ड्युव्हॅऊसेली	भारतीय स्क्वड	नल म्हाकुल	१००	डीएमएल	एमएसएम
२		युरोटेअथीस (फोटोलोलिगो) सिंगालेसिस	लाँग बैरल स्क्वड	नल म्हाकुल	१००	डीएमएल	एमएसएम
३	कटलफीश	सेपिया फराओनिस	फराओह कटलफीश	म्हाकुल	१००	डीएमएल	एमएसएम
४	ऑक्टोपस	अँफीओक्टोपस नेगलेक्टस	ओसेलेट ऑक्टोपस	शेरा म्हाकुल	५०	डीएमएल	एमएसएम
५		सिस्टोपस इन्डीक्स	ओल्ड वूमन ऑक्टोपस	शेरा म्हाकुल	८५	डीएमएल	एमएसएम
६	क्रस्टेशियन	पॅरापेनाएओपीस स्टाईलफेरा	किड्डी कोळंबी	टाईनी	७०	टीएल	एमएसएम
७		मेटापेनाएअस मोनोसेरोस	ठिपकेदार कोळंबी	कापशी	११०	टीएल	एसएफएम
८		मेटापेनाएअस अँफीनिस	झिंगा कोळंबी	कोळंबी	९०	टीएल	एमएसएम
९		मेटापेनाएअस डॉबसोनी	फलावर टेल कोळंबी	कोळंबी	६०	टीएल	एमएसएम
१०		सोलेनोसेरा चोप्राई	किनारी चिखलातील कोळंबी	गॉयनर	६५	टीएल	एमएसएम
११		सोलेनोसेरा क्रासिकॉर्निस	किनारी चिखलातील कोळंबी	गॉयनर	६५	टीएल	एमएसएम

अ. क्र.	गट	प्रजाती	इंग्रजी सामान्य नाव	स्थानिक नाव (मराठी)	किमान कायदेशीर आकार (मीमी)		निर्णय तर्क
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)		(७)
१२		पोर्टूनस पेलागिकस	ब्ल्यू क्रॅब (नील खेकडा)	खेकडा/चिंबोरे	९०	सीडब्ल्यु	एमएसएम
१३		पोर्टूनस संगुइनोलेन्टस	स्पॉटेड क्रॅब (ठिपकेदार खेकडा)	खेकडा/चिंबोरे	७०	सीडब्ल्यु	एमएसएम
१४		थेनस युनिमॅक्युलॅटस	क्रूसीफिक्स क्रॅब (खेकडा)	खेकडा/चिंबोरे	५०	सीडब्ल्यु	एमएसएम
१५		पॅनुलिरस ऑर्नाटस	वाळुतील लॉबस्टर	फटफटी	१५०	जी	डब्ल्युएफएम
१६		पॅनुलिरस पॉलिफॅगस	ऑर्नेट स्पायनी लॉबस्टर	शेवंड	५००	जी (ग्रे.)	डब्ल्युएफएम
१७		पॅनुलिरस पॉलिफॅगस	मड स्पायनी लॉबस्टर	शेवंड	३००	जी	डब्ल्युएफएम
१८		पानुलिरस होमारस*	मड स्पायनी लॉबस्टर	शेवंड	२००	जी	डब्ल्युएफएम
१९	इलास्मोब्रान्चस	स्कोलिओडॉन लॅटीकॅऊडस	स्कालोपेड स्पायनी लॉबस्टर	मुशी	३७५	टीएल	एमएसएम
२०		रिझेप्रिओनोडॉन ऑलिगोलिंक्स	ग्रे शार्पनोज शार्क	मुशी	५३०	टीएल	एमएसएम
२१		जिमनुरा पोएसिलुरा	लाँगटेल बटरफ्लाय रे	पाकट	५००	डी डब्ल्यु	एमएसएम
२२	टेलिओस्ट	मेगालॉस्पिस कॉरडीला	टॉर्पेडो स्कॅड	काट बांगडा	२६०	टीएल	एमएसएम
२३		डिक्प्टरस रेस्सेल्ली	इंडियन स्कॅड	तेल बांगडा	११०	टीएल	एमएसएम
२४		पॅरास्ट्रोमॅटस नायगर	काळा पापलेट	हलवा	१७०	टीएल	एमएसएम
२५		स्कॉबॅरोइडस टाला	बॅरॅड क्वीन फिश	फलाई	३००	टीएल	एमएसएम
२६		स्कॉबॅरोइडस कॉमर्ससोनीअनस	क्वीन फिश	दागोळ	३१५	टीएल	एमएसएम
२७		सार्डीनेल्ला लाँगिसेप्स	ऑईल सार्डिन	तारली	१००	टीएल	एसएसडी
२८		कॉईलिया ड्युस्सुमिप्री	गोल्ड स्पॉटेड अँकोव्ही	मांदेली	११५	टीएल	एमएसएम
२९		रास्ट्रेल्लिगर कानागुर्ता	मॅकरेल	बांगडा	१४०	टीएल	एमएसएम
३०		स्कॉबॅरोमोरस कॉमर्ससन	नॅरोबेरे द स्पॅनिश मॅकरेल	तूवर	५००	एफएल	एमएसएम
३१		स्कॉबॅरोमोरस गुटाटस	स्पॉटेड सिर	सुरमई	३७०	एफएल	एसएफएम/ एलएम ५०

अ. क्र. (१)	गट (२)	प्रजाती (३)	इंग्रजी सामान्य नाव (४)	स्थानिक नाव (मराठी) (५)	किमान कायदेशीर आकार (मीमी) (६)	निर्णय तर्क (७)	
३२		युथायनस अफिनिस	लिटील ट्युन्नी	तेल्या कुपा	३८०	टीएल	एसएमएस
३३		ऑक्झीस थझार्ड	फ्रिगेट टुना	कुपा/गेडर	२५०	एफएल	एमएसएम
३४		थुन्नुस टोंगोल	लांगटेल टुना	कुपा/गेडर	४८०	टीएल	एसएमएस
३५		थुन्नुस अल्बाकारेस	येलोविफिन टुना	कुपा/गेडर	५००	एफएल	एमएसएम
३६		राचिसेंट्रॉन कॅनाडम	कोबिया	सकाळा/ मोडूसा	६१०	एफएल	एसएमएस/ एलएम ५०
३७		स्पायराएना पुटनामे	स्वाटूथ बॅराकुडा	टोक/बद्री	२७५	एफएल	एमएसएम
३८		कारिफेना हिप्पुरस	डॉल्फिन फिश	पोपट/हॅबनस	५५०	टीएल	एमएसएम
३९		त्रिचियुरस लेप्टूरस	रिबन फिश	बाला	४५०	टीएल	एसएसएम
४०		नेमिपट्रस जापनिकस	श्रेडफिन ब्रेम	राणी/चिचरी	१२५	टीएल	एसएसएम
४१		नेमिपट्रस रंडाल्ली	श्रेडफिन ब्रेम	राणी/चिचरी	१००	टीएल	एसएसएम
४२		लॅक्टारिअस लॅक्टारिअस	फाल्स ट्रेव्हॉल्ली	सौंदाडा	१००	टीएल	एमएसएम
४३		पॅम्पस अरजेन्टस	सिल्वर प्रोम्पेट	पापलेट	१३५	टीएल	एमएसएम
४४		पॅम्पस चिनेनसिस	चायनिज प्रोम्पेट	पापलेट	१४०	टीएल	एमएसएम
४५		एपिनेफेलस डायकॅन्थस	स्पायनिचिक ग्रुपर	हेकरू	१८०	एसएल	एमएसएम
४६		सौरिडा तुंबील	लिझार्ड फिश	चोर बोंबील	१७०	एसएल	एमएसएम
४७		सौरिडा अंडोस्क्वुआमिस	लिझार्ड फिश	चोर बोंबील	१२०	टीएल	एमएसएम
४८		हार्पडोन नेहेरेअस	बॉम्बे डक	बोंबील	१८०	टीएल	एमएसएम
४९		ओटोलिथेस कुव्हीरी	टायगर टूथेड क्रॉकर	ढोमा	१६०	टीएल	एमएसएम
५०		ओटॉयथेस रूबेर	टायगर टूथेड क्रॉकर	ढोमा	१८०	टीएल	एमएसएम
५१		प्रोटोनिबेआ डायकॅन्थस	ब्लॅक स्पॉटेड क्रॉकर	घोळ	७००	टीएल	एमएसएम
५२		सायनोग्लॉसस अरेल	लार्जस्केल टोंग्यु सोल	लेपा	१५०	टीएल	एमएसएम
५३		प्लिकोफोलिस टेनुईस्पीनिस	थिनस्पाईन सी कॅट फिश	शिंगाळा	२९०	टीएल	एमएसएम
५४		ऑस्टिओजेनिओसस मिलिटरीज	सोल्डायर कॅटफिश	शिंगाळा	२५०	टीएल	एमएसएम

संक्षेपसूची :

टीएल- एकूण लांबी ; **एफ एल-** काट्याची लांबी ; **एस एल-**प्रमाण लांबी ; **सीडब्ल्यु-**पृष्ठवर्म (कारापस) रुंदी ; **डीएमएल-** शीर्षपादाच्या (सेफालोपोडच्या) बाबतीत पृष्ठीय आवरणाची लांबी ; **डी डब्ल्यु-** चकतीची रुंदी ; **एलएम ५०-** ज्या लांबीचे ५० टक्के मासे परिपक्व असतात ती लांबी ; **एस एस डी-** लिंग भेदावरून आकारमान ; **एमएसएम-** परिपक्वतेचे किमान आकारमान किंवा सर्वात लहान परिपक्व माशाचा आकारमान ; **डब्ल्युएफएम-** पहिल्यांदा परिपक्व झाल्यावर वजन किंवा ज्या वजनाचे ५० टक्के मासे परिपक्व असताना त्या प्राण्याचे वजन ;

*- सागरी उत्पादने निर्यात विकास प्राधिकरण, भारत सरकारद्वारे निर्यात करण्यासाठी कायदेशीरपणे मान्यता दिलेले वजन म्हणून अधिसूचित केलेले.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

कि. म. जकाते,
शासनाचे उप सचिव.

**AGRICULTURE, ANIMAL HUSBANDRY, DAIRY DEVELOPMENT AND FISHERIES
DEPARTMENT**

Mantralaya, Madam Cama Marg, Hutatma Rajguru Chowk,
Mumbai 400 032, dated the 2nd November, 2023.

Order

MAHARASHTRA MARINE FISHING REGULATION ACT, 1981.

No. MATSYAVI-1118/C.R.266/ADF-14.—Whereas, the Government of Maharashtra has decided to protect the interest of different sections of persons engaged in fishing particularly traditional fishing and to conserve the fish stock by adopting best management practices on a Sustainable fishing such as regulating the size of the catch, avoiding the catch of small fishes and juveniles ;

And Whereas, it is necessary to apply a precautionary approach to restrict juvenile fishing, so as to avoid catching huge quantities of immature fishes, as most of the fishes are caught before reaching the minimum size of maturity and not even having the opportunity to reproduce one during their lifetime thereby affecting the next year's production of the fishery ;

And Whereas, due to fishing of juvenile or fish seed it will hamper the reproductive cycle of fishes and ultimately affecting the marine fish resources, which may become difficult to maintain sustainable fish stocks in the territorial water in future ;

And Whereas, Central Marine Fisheries Research Institute (CMFRI), Mumbai Center has recommended for the Minimum Legal Size (MLS) of fifty eight (58) commercially important species which are caught while fishing in the territorial waters of the State of Maharashtra ;

And Whereas, State Advisory and Monitoring Committee has recommended that the Minimum Legal Size (MLS) of fifty four (54) commercially important species of fishes to be caught by any fishing vessel and any fishing gear in the territorial waters of the State of Maharashtra.

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by sub-section (1) of section 4 of the Maharashtra Marine Fishing Regulation Act, 1981 (Mah. LIV of 1981), the Government of Maharashtra hereby regulate that the Minimum Legal Size (MLS) of fifty four (54) commercially important species of fishes shall be caught by any fishing vessel and any fishing gear in the territorial waters of the State of Maharashtra as per specifications mentioned in SCHEDULE-A, appended to the order.

Schedule-A

Minimum Legal Size for commercially important species of fishes to be caught within the territorial waters of the State Maharashtra.

Sl.	Group	Species	English common name	Local name (Marathi)	MLS (mm)		Decision logic
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)		(7)
1	Squids	Uroteuthis (Photololigo) duvaucelii	Indian squid	नल म्हाकुल	100	DML	MSM
2		Uroteuthis (Photololigo) singhalensis	Long barrel squid	नल म्हाकुल	100	DML	MSM
3	Cuttlefish	Sepia Pharaonis	Pharaoh cuttle fish	म्हाकुल	100	DML	MSM
4	Octopus	Amphioctopus neglectus	Ocellate octopus	शेरा म्हाकुल	50	DML	MSM
5		Cistopus indicus	Old women octopus	शेरा म्हाकुल	85	DML	MSM
6	Crustaceans	Parapenaeopsis stylifera	Kiddi prawn	टाईनी	70	TL	MSM
7		Metapenaeus monoceros	Speckled prawn	कापशी	110	TL	SFM
8		Metapenaeus affinis	Jinga prawn	कोळंबी	90	TL	MSM
9		Metapenaeus dobsoni	Flower tail prawn	कोळंबी	60	TL	MSM
10		Solenocera choprai	Coastal mud prawn	गॉयनर	65	TL	MSM
11		Solenocera crassicornis	Coastal mud prawn	गॉयनर	65	TL	MSM
12		Portunus pelagicus	Blue crab	खेकडा/चिबोरे	90	CW	MSM
13		Portunus sanguinolentus	Spotted crab	खेकडा/चिबोरे	70	CW	MSM
14		Thenus unimaculatus	Crucifix crab	खेकडा/चिबोरे	50	CW	MSM
15		Panulirus ornatus	Sand lobster	फटफटी	150	g	WFM
16	Panulirus polyphagus	Ornate spiny lobster	शेवंड	500	g	WFM	
17	Panulirus Polyphagus	Mud spiny lobster	शेवंड	300	g	WFM	
18	Panulirus homarus*	Mud spiny lobster	शेवंड	200	g	WFM	

Sl.	Group	Species	English common name	Local name (Marathi)	MLS (mm)		Decision logic
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)		(7)
19	Elasmobranchs	<i>Scoliodon laticaudus</i>	Scalloped spiny lobster	मुशी	375	TL	MSM
20		<i>Rhizoprionodon oligolinx</i>	Grey sharpnose shark	मुशी	530	TL	MSM
21		<i>Gymnura poecilura</i>	Longtailed butterfly ray	पाकट	500	DW	MSM
22	Teleosts	<i>Megalaspis cordyla</i>	Torpedo scad	काट बांगडा	260	TL	MSM
23		<i>Decapterus resseli</i>	Indian scad	तेल बांगडा	110	TL	MSM
24		<i>Parastromateus niger</i>	Black pomfret	हलवा	170	TL	MSM
25		<i>Scomberoides tala</i>	Barred queen fish	फलाई	300	TL	MSM
26		<i>Scomberoides commersonianus</i>	Queen fish	दागोळ	315	TL	MSM
27		<i>Sardinella longiceps</i>	Oil sardine	तारली	100	TL	SSD
28		<i>Coilia dussumieri</i>	Gold spotted Anchovy	मांदेली	115	TL	MSM
29		<i>Rastrelliger kanagurta</i>	Mackerel	बांगडा	140	TL	MSM
30		<i>Scomberomorus commerson</i>	Narrowbarred Spanish Mackerel	तूवर	500	FL	MSM
31		<i>Scomberomorus gutatus</i>	Spotted seer	सुरमई	370	FL	SFM/Lm50
32		<i>Euthynnus affinis</i>	Little tunny	तेल्या कुपा	380	TL	SMS
33		<i>Auxis thazard</i>	Frigate tuna	कुपा/गेडर	250	FL	MSM
34		<i>Thunnus tonggol</i>	Longtail tuna	खवळया कुपा/गेडर	480	TL	MSM
35		<i>Thunnus albacares</i>	Yellowfin tuna	कुपा/गेडर	500	FL	MSM
36		<i>Rachycentron canadum</i>	Cobia	सकाळा/मोडूसा	610	FL	SFM/Lm50
37		<i>Sphyrna putnamae</i>	Sawtooth Barracuda	टोक/बद्री	275	FL	MSM
38		<i>Coryphaena hippurus</i>	Dolphin fish	पोपट/हॅबनस	550	TL	MSM
39		<i>Trichiurus lepturus</i>	Ribbon fish	बाला	450	TL	MSM
40		<i>Nemipterus japonicus</i>	Threadfin bream	राणी/चिचरी	125	TL	MSM

Sl.	Group	Species	English common name	Local name (Marathi)	MLS (mm)		Decision logic
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)		(7)
41		Nemipterus randalli	Threadfin bream	राणी/चिचरी	100	TL	MSM
42		Lactarius lactarius	False trevally	सोंदाडा	100	TL	MSM
43		Pampus argenteus	Silver pomfret	पापलेट	135	TL	MSM
44		Pampus chinensis	Chinese pomfret	पापलेट	140	TL	MSM
45		Epinephelus diacanthus	Spinycheek grouper	हेकरू	180	SL	MSM
46		Saurida tumbil	Lizard Fish	चोर बॉबील	170	SL	MSM
47		Saurida undosquamis	Lizard Fish	चोर बॉबील	120	TL	MSM
48		Harpadon nehereus	Bombay duck	बॉबील	180	TL	MSM
49		Otolithes cuvieri	Tiger toothed croaker	ढोमा	160	TL	MSM
50		Otoithes ruber	Tiger toothed croaker	ढोमा	180	TL	MSM
51		Protonibea diacanthus	Black spotted croaker	घोळ	700	TL	MSM
52		Cynoglossus arel	Largescale tongue sole	लेपा	150	TL	MSM
53		Plicofollis tenuispinis	Thinspine Sea Catfish	शिंगाळा	290	TL	MSM
54		Osteogeneiosus militaris	Soldier Catfish	शिंगाळा	250	TL	MSM

Abbreciations :

TL- Total Length ; **FL-** Fork Length ; **SL-** Standard Length ; **CW-** Carapace Width ; **DML-** Dorsal Mantle Length in case of Cephalopods ; **DW-** Disc Width ; **Lm50-** Length at which 50% of the fishes are mature ; **SSD-** Size at Sex Differentiation ; **MSM-** Minimum Size at Maturity or Size of the smallest mature fish ; **WFM-** Weight at first maturity or the wight of the animal where 50% of the fishes are mature ;

*- Notified as legally permitted weight for export by Marine products Export Development Authority, GOI.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

K. M. JAKATE,
Deputy Secretary to Government.